

T. XXIX (2026) Z. 1 (81)
ISSN 1509-1074
10.24425/rhpp.2026.158805

ROCZNIK
HISTORII PRASY POLSKIEJ

A hunting magazine profile:
The information bulletin
Z Zielonogórskiej Kniei

**Biuletyn informacyjny
„Z Zielonogórskiej Kniei”
jako przykład czasopisma
łowieckiego**

Instytut Mediów, Dziennikarstwa
i Komunikacji Społecznej
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
ul. Uniwersytecka 17
PL 25-406 Kielce
e-mail: aleksandra.lubczynska@ujk.edu.pl
<https://orcid.org/0000-0001-8834-6142>

**Aleksandra
LUBCZYŃSKA**

KEY WORDS:

Polish press in the 21st century, hobby and special
interests press, hunting magazines, content analysis

SŁOWA KLUCZOWE:

czasopisma łowieckie, współczesny rynek prasowy,
analiza zawartości

Streszczenie

Przedmiotem artykułu pozostaje czasopismo łowieckie „Z Zielonogórskiej Kniei”, jedno z najstarszych powojennych czasopism Polskiego Związku Łowieckiego. Wydawane jest od 1986 roku, obecnie przez Oddział PZŁ w Zielonej Górze. Celem artykułu jest charakterystyka tego tytułu: jego historii, cech formalnowydawniczych, zawartości oraz roli w swoim środowisku. Szczególny nacisk położony jest na zawartość przebadaną metodą ilościowo-jakościowej analizy zawartości prasy, z wyodrębnieniem problematyki według skonstruowanego w tym celu klucza kategoryzacyjnego. Badania wykazały, że najczęściej prezentowanymi na łamach biuletynu tematami są różne aspekty kultury i tradycji łowieckiej. Oprócz tego wiele miejsca poświęcono m.in. działaniom na rzecz ochrony środowiska oraz edukacji przyrodniczo-łowieckiej wśród najmłodszych.

Summary

This article presents a profile of the hunting magazine *Z Zielonogórskiej Kniei* [*From the Forests of Zielona Góra*], a highly respected regional bulletin published since 1986 under the auspices of the Polish Hunting Association (PZŁ), lately by the PZŁ Branch in Zielona Góra. The aim of the article is to produce a well-crafted account of the magazine's history, formal and editorial characteristics, content and its functioning in the hunting community. Conducted with the help of standard tools of quantitative and qualitative content analysis coupled with a register key designed to distinguish types of materials specific to the magazine, this study shows that various aspects of the hunting culture and tradition lead the way. However, a lot of attention is also given to environmental issues, nature conservation and young hunter education.

Wprowadzenie

Biuletyn „Z Zielonogórskiej Kniei” to jedno z najdłużej ukazujących się po wojnie pism łowieckich, obecnie wydawane przez Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Zielonej Górze. Historia Okręgu sięga lat 50. ubiegłego wieku, czyli okresu tworzenia się struktur władzy oraz organizacji zarządzania w nowo powstałym województwie zielonogórskim, a wraz z tym — struktur łowieckich. Jesienią 1950 roku odbył się bowiem pierwszy zjazd delegatów PZŁ w Zielonej Górze, na którym wybrano Wojewódzką Radę Łowiecką. Wkrótce działalność rozpoczęły koła łowieckie, zagospodarowując przydzielone im tereny; wyłoniono też komisje problemowe WRŁ. W połowie lat 60. na Ziemi Lubuskiej było już ok. 2000 myśliwych¹. W 1974 roku otrzymali oni swoją siedzibę, a uroczystości otwarcia Lubuskiego Domu Łowieckiego towarzyszyło wręczenie sztandaru ufundowanego dla Wojewódzkiej Rady Łowieckiej².

W wyniku transformacji ustrojowej od końca lat 80. trwała walka o jedność PZŁ i model polskiego łowiectwa, zakończona w 1995 roku uchwaleniem nowego prawa łowieckiego — przy dużym zaangażowaniu lubuskich myśliwych, którzy od podstaw urządzali gospodarkę łowiecką oraz rozwijali wiekowe tradycje kultury i etyki łowiectwa. Na wielu polach współpracowali z Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Zielonej Górze i podległymi jej nadleśnictwami, m.in. w zakresie utrzymania równowagi ekosystemu. Odbudowali i ochraniali kilka gatunków zwierzyny, której groziło wyginięcie w regionie lubuskim. Racjonalnie opracowywane plany hodowli i pozyskiwania sprawiły, że lubuska knieja jest bogata w różnorodną zwierzynę. Nie mniej satysfakcji przynosiło kultywowanie tradycji łowieckich i propagowanie ich w przestrzeni społecznej, a także edukacja ekologiczno-łowiecka, skierowana przede wszystkim do dzieci i młodzieży³.

¹ B. Tatarzycki, *Koleżanki i Koledzy myśliwi*, „Z Zielonogórskiej Kniei” (dalej w przypisach: „ZZK”) 2006, nr 24, s. 1; B. Skibiński, *Jubileusz Polskiego Związku Łowieckiego i jego działalność w województwie lubuskim jako element regionalnej tożsamości*, „Ziemia Lubuska” 2016, [t. 2], s. 239.

² B. Skibiński, *Jubileusz Polskiego Związku Łowieckiego...*, s. 239–240.

³ B. Tatarzycki, *Koleżanki i Koledzy...*, s. 2.

W 1995 roku obchodzono 40-lecie zorganizowanego łowiectwa w województwie zielonogórskim. Jubileusz wpisał się w doroczne Dni Zielonej Góry, a akcentem budowania tożsamości tego regionu była wystawa *40 lat łowiectwa na Ziemi Lubuskiej*, zorganizowana w Muzeum Ziemi Lubuskiej i symbolicznie otwarta przez pierwszego prezesa WRŁ Gabriela Stępnia⁴. Po reformie administracyjnej w 1999 r., zgodnie z uchwałą Walnego Zjazdu Delegatów PZŁ, postanowiono utrzymać dotychczasowy podział struktur terenowych Związku na 49 okręgów; dokonano jedynie zmiany nazw wszystkich wojewódzkich rad łowieckich na okręgowe rady łowieckie. W związku z tą zmianą Okręg Zielonogórski otrzymał także nowy sztandar⁵.

Na bogaty, powstający w ciągu niemal 60 lat, dorobek związku łowieckiego w Zielonej Górze składają się rozmaite działania na rzecz promocji idei myślistwa i ochrony przyrody. Lubuscy łowcy realizują bowiem zadania mające na celu z jednej strony utrzymanie dobrych stanów zwierzyny łownej, z drugiej — maksymalnego ograniczenia szkód w uprawach rolnych i w lasach. Troszczą się o ochronę środowiska naturalnego, walczą z kłusownictwem, kultywują obyczaje i polską tradycję łowiecką, starają się propagować w społeczeństwie pozytywny wizerunek łowiectwa⁶.

Wszystkie te przedsięwzięcia od blisko 40 lat systematycznie dokumentuje biuletyn „Z Zielonogórskiej Kniei”, stanowiący zasadniczy przedmiot tego opracowania. Nie ma on jeszcze swojej monografii, a chociażby ze względu na fakt, że jest jednym z najstarszych pism PZŁ, zasługuje na omówienie. Za cel artykułu uznano więc poznanie historii i zawartości biuletynu, a także próbę określenia roli, jaką odegrał i odgrywa w swoim środowisku. Analizą ilościową i jakościową objęto 22 numery wydane w latach 2015–2023, czyli te, które ukazały się pod redakcją obecnego redaktora naczelnego Marka Busza. Wybór był świadomy, ponieważ analiza ma na celu pokazanie obecnej kondycji pisma i tego, jaką funkcję pełni obecnie. Analiza została ograniczona do wybranych aspektów problemowych składających się na klucz kategorizacyjny. Wątki te wybrano ze względu na ich reprezentatywność oraz częstotliwość pojawiania się na łamach biuletynu. Analizie towarzyszyły dwa główne pytania badawcze: jaka tematyka podejmowana była najczęściej? oraz jak łowiectwo przenikało do świadomości społecznej za pośrednictwem czasopisma?

⁴ B. Skibiński, *Jubileusz Polskiego Związku Łowieckiego...*, s. 241.

⁵ W. Strzyżewski, J. Przybecki, *Sztandary kół łowieckich okręgu zielonogórskiego. Geneza, symbolika, ceremonia!*, Zielona Góra 2020, s. 26.

⁶ J. Mielżyński, *Powstanie Okręgu Zielonogórskiego Polskiego Związku Łowieckiego*, „Studia Zielonogórskie” 2013, t. 19, s. 125.

„Z Zielonogórskiej Kniei” — historia; cechy formalnowydawnicze

Jak już wspomniano, biuletyn informacyjny „Z Zielonogórskiej Kniei” jest jednym z najdłużej ukazujących się, powojennych pism łowieckich, wydawanych przez Polski Związek Łowiecki. W tym miejscu warto dodać, że prasa łowiecka ma w Polsce bardzo długą tradycję⁷. Pierwsze tego typu pisma na ziemiach polskich pojawiły się w drugiej połowie XIX w.; jednym z najstarszych tytułów jest „Łowiec Polski”, wydawany od 1899 roku aż do dziś jako oficjalny organ prasowy PZŁ. W okresie przed II wojną światową wydawano 14 tytułów pism łowieckich; po wojnie, w różnych okresach, było ich ponad 70, obecnie zaś wychodzi 16 tytułów, w tym większość wydawana jest przez oddziały regionalne PZŁ⁸. Jedynym komercyjnym magazynem łowieckim ukazującym się obecnie jest „Brac Łowiecka” firmy Oikos w Warszawie.

Pomysł wydawania własnego pisma przez Zarząd Wojewódzki PZŁ w Zielonej Górze zrodził się na posiedzeniu Komisji Propagandy w maju 1985 roku. Opracowano jego założenia, formę graficzną okładki, znaleziono wydawcę. Niestety, Główny Urząd Publikacji Prasy i Widowisk nie wydał zgody na edycję biuletynu. W kolejnych miesiącach kilkakrotnie ponawiano prośbę o zgodę, mając pełne poparcie miejscowych władz PZPR i Urzędu Wojewódzkiego, ale wciąż bez powodzenia⁹. Zgodę uzyskano dopiero w roku następnym i w połowie 1986 roku mógł się ukazać pierwszy numer biuletynu, który zatytułowano „Z Zielonogórskiej Kniei”. Biuletyn przeznaczony był do użytku wewnętrznego zarządów kół łowieckich, władz administracyjno-politycznych województwa oraz władz zwierzchnich PZŁ. W kwartalniku planowano publikować wewnątrzwiązkowe informacje dotyczące hodowli i ochrony zwierzyny, gospodarki łowieckiej oraz przepisy prawne; biuletyn miał popularyzować najlepiej działające koła, wskazywać kierunki rozwoju lokalnego łowiectwa, a w świetle dotychczasowych doświadczeń propagować współpracę ze szkołami i mieszkańcami wsi. Poza tematyką łowiecką czasopismo postawiło sobie

⁷ Zob. m.in.: M. Rudziński, *Historia polskiej prasy łowieckiej*, „Łowiec Polski” 1961, nr 12, s. 4–5, nr 15, s. 2; K. Mielnikiewicz, *Galicyski „Łowiec” był pierwszy*, http://www.kulturalowiecka.pl/artykuly_prasowe/lowiec.pdf, [dostęp: 26.10.2024]; *Redaktorzy regionalnej prasy łowieckiej i członkowie Komisji Kultury NRL w Czempiniu*, http://www.kulturalowiecka.pl/wyklady/Wyklad_Czasopisma_lokalne.pdf, [dostęp: 26.10.2024]; L. Szewczyk, *Polskie czasopisma łowieckie przed rokiem 1945*, „ZZK” 2012, nr 32, s. 32–33; tenże, *Nowinki Myśliwskie i Gazeta Myśliwska odnalezione!*, „ZZK” 2012, nr 33, s. 42; tenże, *Polskie czasopisma łowieckie*, „Kultura Łowiecka” 2012, nr 64, s. 20–25; K. Mielnikiewicz, *Literatura i prasa łowiecka*, <http://www.kulturalowiecka.pl/literatura.html>, [dostęp: 26.10.2024].

⁸ Autorka wciąż gromadzi dane dotyczące segmentu czasopism łowieckich, więc liczby z czasem mogą się zmienić.

⁹ M. Busz, *[Od redaktora]*, „ZZK” 2020, nr 50, s. 3.

za cel ukazywanie walorów przyrodniczych regionu, podkreślanie wkładu myśliwych w działania na rzecz ochrony środowiska, by zachować dla przyszłych pokoleń bogactwo przyrodnicze Ziemi Lubuskiej. Biuletyn zamierzał także propagować etykę i tradycję łowiecką, oferując wzorce godne naśladowania, istotne w procesie kształcenia nowych adeptów sztuki myśliwskiej — w duchu poszanowania prawa oraz etyki łowieckiej¹⁰. Zamierzeniem redakcji było również to, by z czasem pismo dotarło do szerokiego grona czytelników — myśliwych z całego ówczesnego województwa zielonogórskiego¹¹.

Pierwszy numer, 12-stronicowy, w formacie A4, przygotowano na maszynie i powielono w Zakładzie Poligrafii Lubtouri w Zielonej Górze¹². Na okładce widniał wizerunek medalowych parostków rogacza, pozyskanego w Nadleśnictwie Krzystkowice. Numer wydano w liczbie 200 egzemplarzy, zawierał on m.in. artykuł o początkach łowiectwa w regionie, w tym o zakładaniu stowarzyszeń łowieckich. Dopiero w numerze drugim zamieszczono informację o wydawcy, czyli Zarządzie Wojewódzkim PZŁ w Zielonej Górze. Numer ten odbiegał nieco formą i treścią od pierwszego, ponieważ pojawiły się w nim ilustracje, a w zakresie treści — przeważały materiały informacyjne o działaniach podejmowanych w ramach wojewódzkich struktur PZŁ i kół łowieckich. Choć w zamierzeniu biuletyn miał być kwartalnikiem, to jednak ani kolejny, wydany dopiero w roku 1987, ani następne numery nie zdołały osiągnąć tej periodyczności i do dziś pismo ukazuje się nieregularnie.

Sześć pierwszych numerów, wydanych w latach 1986–1990, redagował komitet złożony z członków Komisji Propagandy WRŁ, a funkcję redaktora naczelnego pełnił Mirosław Kuleba. Nakład wynosił 400 egzemplarzy, a numeru szóstego — 800. Szata graficzna — scharakteryzowana powyżej — pozostawała bez zmian. Od numeru siódmego (1992) na czele zespołu redakcyjnego stanął Mieczysław Bohdan, wspomagany przez Mirosława Kulebę, Zdzisława Rudkiewicza i Grzegorza Morawskiego. Wtedy też zmianie uległa szata graficzna, pismo zyskało kolorową (zieloną) winietę i było drukowane w Zielonogórskich Zakładach Graficznych na zlecenie Wydawnictwa MAJUS. Wzrósł również nakład do 1050 egzemplarzy¹³. W numerze tym redakcja raz jeszcze zachęcała do podejmowania prób rozwiązywania — na łamach pisma — problemów nurtujących środowisko łowieckie, dzielenia się doświadczeniami, sukcesami, porażkami, tradycjami. Zachęcano do nadsyłania tekstów, które by obalały mity narosłe wokół łowiectwa, jak chociażby ten, że jest ono jedynie strzelaniem do zwierzyny i jej spożywaniem. Mobilizowano do dyskusji

¹⁰ A. Szeremet, *Koledzy*, „ZZK” 1986, nr 1, s. [2].

¹¹ M. Bohdan, *Szanowni Koledzy!*, „ZZK” 1994, nr 10, s. 3.

¹² W pewnym sensie poprzednikiem „Kniei” był „Lubuski Biuletyn Łowiecki”, którego jeden numer (za styczeń–marzec) ukazał się w 1963 roku. Był to organ Zielonogórskiego Zarządu Wojewódzkiego PZŁ. Por. M. Bohdan, *Uwagi małe do historii łowiectwa zielonogórskiego*, „ZZK” 2019, nr 47, s. 38–39.

¹³ A. Brachmański, *By czas nie zatął i niepamięć*, „ZZK” 2016, nr 38, s. 28–29.

wokół myślistwa, jego kształtu, zadań i przyszłości. Uzdolnionych literacko i plastycznie łowców dopingowano do nadsyłania twórczości inspirowanej przyrodą i łowiectwem, a kolekcjonerów — do zamieszczania opisów swoich zbiorów¹⁴.

Nie od razu w biuletynie pojawiły się postulowane i zapowiadane przez redakcję treści. Do połowy lat 90. miał on charakter typowo informacyjny, zamieszczał teksty zawierające m.in. wystąpienia i decyzje władz Wojewódzkiej Rady Łowieckiej, uchwały Naczelnej Rady Łowieckiej, kalendarium prac Zarządu Wojewódzkiego PZŁ i WRŁ, wyniki konkursów strzelniczych i na trofea myśliwskie, sprawozdania z działalności kół łowieckich i relacje z ich jubileuszy, niekiedy sylwetki znanych myśliwych. Z czasem zawartość biuletynu zaczęto poszerzać o artykuły charakteryzujące gatunki zwierząt występujących w lasach lubuskich i problematykę związaną z ich introdukcją, artykuły na temat zasad gospodarki łowieckiej, zasad polowania z psami, o broni myśliwskiej. Autorami tekstów byli myśliwi, członkowie władz wojewódzkich Związku i członkowie kół łowieckich, m.in. Mieczysław Bohdan, Józef Witczak, Zdzisław Rudkiewicz, Przemysław Niedźwiedziński i Ludwik Pasternak.

Biuletyn utrzymywał się z prenumeraty, z dochodów tych pokrywano koszty materiałów, składu i druku. Autorzy nie otrzymywali wynagrodzeń za artykuły, redakcja także pracowała społecznie¹⁵. Od numeru 11. z roku 1994 druk biuletynu powierzono Wydawnictwu MAJUS s.c. w Zielonej Górze. Znakiem rozpoznawczym pisma nadal była winieta z rekordowym parostkiem.

Choć starano się, by w każdym roku ukazał się choć jeden numer biuletynu, bywały też dłuższe okresy przerwy, jak np. pomiędzy 17. (1998) a 18. (2001) numerem. Na funkcjonowanie pisma w pewnym zakresie wpłynęły także zmiany podziału administracyjnego kraju. Likwidacja i łączenie województw spowodowały reorganizację struktur PZŁ: powstały okręgi PZŁ, które w zasadzie pokrywały się z dawnymi granicami województw. Od numeru 18. z 2001 roku wydawcą pisma był więc Zarząd Okręgowy PZŁ w Zielonej Górze; zmienił się także format: z A4 na B5, wprowadzono nowy układ stron i nową winietę. Nakład zmalał do 500 egzemplarzy. Od teraz przez kolejnych jedenaście numerów biuletyn redagował dwuosobowy zespół: Jerzy Przybecki i Zdzisław Rudkiewicz. Nowa redakcja jeszcze raz przypomniała, że celem pisma jest „pokazanie zielonogórskiego łowiectwa, przybliżenie społeczeństwu ogromu zadań i prac, jakie wykonują myśliwi na co dzień dla łowiska, przyrody”¹⁶. Zwiększyła się nieco objętość numerów, wzrosła też różnorodność publikowanych materiałów. Oprócz nadal przeważającej części informacyjnej z prac struktur PZŁ w regionie zamieszczano artykuły dotyczące historii łowiectwa, kynologii, strzelnictwa, trofeistyki, a także głosy w dyskusji nad zmianami w prawie łowieckim. Niezmiennie relacjonowano ważne wydarzenia z życia kół PZŁ. Na łamach biuletynu

¹⁴ Redakcja, *[Od redakcji]*, „ZZK” 1992, nr 7, s. 3.

¹⁵ M. Bohdan, *Szanowni Koledzy!...*, s. 3.

¹⁶ Redakcja, *Koleżanki i Koledzy Myśliwi!*, „ZZK” 2001, nr 22, s. 3.

swe teksty zamieszczali kolejni autorzy, m.in. Elżbieta Korel, Maciej Taborski, Stefan Joachimiak, Ryszard Łukjanowski, Oleg Sanocki, Michał Romanowicz, Krzysztof Kilian, Krzysztof Daszkiewicz. Na uwagę zasługiwały felietony Bogdana Wilczyńskiego pod wspólnym tytułem „Łacina myśliwska”, w których z humorem objaśniał nazwy zwierząt i różnych pojęć związanych z łowiectwem.

W połowie pierwszej dekady XXI w. nastąpiły kolejne zmiany, zarówno szaty graficznej biuletynu, jak i jego zawartości. Od numeru 21. z 2004 roku druk powierzono Drukarni Braci Dadyńskich w Zielonej Górze. Wraz z numerem 23. z grudnia 2005 roku pojawiła się kolorowa okładka, a numer 24., wydany we wrześniu 2006 roku i numery następne zawierały część stron w sepii, a część w pełnym kolorze. Z perspektywy 20 lat istnienia biuletynu redaktorzy pisali, że odegrał bardzo ważną rolę. Przede wszystkim rejestrował aktywność rozrastającego się liczebnie środowiska lubuskich myśliwych, dając możliwość wypowiedzi w różnych formach całej jego społeczności. Zamieszczono wiele ciekawych tekstów dotyczących szeroko pojmowanej tematyki łowieckiej¹⁷.

Od 2006 roku starano się, aby co roku ukazywały się co najmniej dwa numery. Wzrosła ponadto różnorodność tematyczna pisma. Choć nie zatraciło ono swojego pierwotnego, kronikarskiego charakteru — z obszernym kalendarium pracy Zarządu Okręgowego PZŁ i Okręgowej Rady Łowieckiej w Zielonej Górze oraz sprawozdaniami z prac kół łowieckich na czele — częściej zaczęły się pojawiać teksty na temat historii łowiectwa, kultury łowieckiej, relacje z wystaw łowieckich, obchodów Dnia św. Huberta, relacje ze spotkań z dziećmi i młodzieżą (tu o ochronie przyrody). Do bardzo ciekawych należały także artykuły o polskich przedwojennych czasopismach łowieckich¹⁸.

W 2010 roku redakcję biuletynu przejęła Komisja Tradycji, Etyki i Zwyczajów, działająca w strukturach Okręgowej Rady Łowieckiej. Redaktorem naczelnym został Andrzej Brachmański, a w skład komitetu redakcyjnego weszli ponadto: Janusz Konstańczak, Tomasz Kotlarz, Jan Mielżyński, Andrzej Skibiński, Dionizy Stępniewski, Leszek Szewczyk i Marcin Walkowiak (od grudnia 2012 r. oprócz Brachmańskiego: Jan Kowalczyk, Jan Mielżyński, Jerzy Przybecki i Zdzisław Rudkiewicz). W tym czasie znów zmieniła się szata graficzna: winieta i strona tytułowa, wzrosła liczba zdjęć w środku numerów, a także format — z powrotem na A4. Zwiększył też nakład, do 700 egzemplarzy. Jedyne wydane w 2010 roku numery (29.) drukowała drukarnia WOLDRUK w Wolsztynie, następne, od 2011 roku drukowano — już w pełnym kolorze — w drukarni CHROMA w Żarach.

W drugiej połowie 2015 roku nastąpiła zmiana na stanowisku przewodniczącego Komisji Kultury, Tradycji i Etyki Łowieckiej. Stanowisko to objął Marek Busz¹⁹.

¹⁷ M. Bohdan, *To już 20 lat*, „ZZK” 2006, nr 24, s. 34.

¹⁸ L. Szewczyk, *Polskie czasopisma łowieckie...*; tenże, *Nowinki Myśliwskie...*

¹⁹ A. Brachmański, *By czas nie zatarł...*, s. 30–31.

Zwyczajowo przewodniczący Komisji kierował także pracami redakcji wydawanego przez Okręg biuletynu, toteż numer 36., z października 2015 roku wyszedł już pod redakcją Marka Busza²⁰. W skład nowej redakcji weszli ponadto Andrzej Brachmański jako zastępca redaktora naczelnego, Jan Mielżyński jako sekretarz redakcji oraz Zdzisław Rudkiewicz, Bogdan Wilczyński, Mieczysław Bohdan i Lech Tylutki.

Nowy redaktor podkreślił, że celem biuletynu „O Nas i dla Nas” będzie dokumentowanie wszelkich działań podejmowanych przez koła łowieckie, w tym ich jubileuszy i uroczystości. Zaapelował również o to, żeby wszystkie koła aktywnie włączyły się w redagowanie pisma, ponieważ dotychczas informacje przysyłało jedynie kilka z nich²¹.

W 2016 roku pismo obchodziło jubileusz 30-lecia istnienia. Z tej okazji 5 sierpnia zorganizowano uroczystość w Izbie Przyrodniczo-Leśnej im. B. Kostkiewicza w Muzeum Etnograficznym w Zielonej Górze-Ochli. Spotkali się wówczas redaktorzy, autorzy i władze okręgowe PZŁ. Historię biuletynu przedstawił Andrzej Brachmański, a zasłużeni dla łowiectwa i dla pisma otrzymali okolicznościowe medale i podziękowania²². W 2017 roku nakład osiągnął 1000 egzemplarzy, a przy okazji przedstawiania 40. numeru redaktor naczelny z satysfakcją odnotował, że znacznie wzrosło zainteresowanie biuletynem, do redakcji zaś nadsyłanych jest coraz więcej artykułów i to od tych kół, które dotychczas czyniły to bardzo rzadko²³.

Obecnie w skład redakcji, oprócz redaktora naczelnego, wchodzi: Jan Mielżyński, Jacek Banaszek, Mieczysław Bohdan, Marzena Arendt-Wilczyńska, Iza Pawelec, Ilona Andrzejewska i Marek Pietraszkiewicz. Oni też w dużej mierze wypełniają łamy biuletynu. Ale wiele relacji z aktywności kół pochodzi od ich działaczy, oni także piszą artykuły problemowe. Cała redakcja, włącznie z redaktorem naczelnym, od początku pracuje społecznie. W 2020 roku, przy okazji ukazania się 50., jubileuszowego numeru, Marek Busz pisał, że biuletyn boryka się z problemami finansowymi, m.in. z powodu tego, że koła, pomimo deklaracji, nie kupują jego kolejnych numerów (biuletyn jest odpłatny). Obecny nakład to 500 egzemplarzy, a redakcja stara się, by w roku ukazywały się dwa numery²⁴.

²⁰ W 2018 roku, kiedy kończyły działalność Okręgowe Rady, funkcje te rozdzielono.

²¹ M. Busz, *Redaktora Naczelnego słowo na początek*, „ZZK” 2015, nr 36, s. 2.

²² M. Bohdan, *Uwagi małe do historii łowiectwa zielonogórskiego*, „ZZK” 2019, nr 47, s. 38–39.

²³ M. Busz, *[Od redaktora]*, „ZZK” 2017, nr 40, s. 2.

²⁴ Autorka pragnie podziękować obecnemu redaktorowi „ZZK” Markowi Buszowi za udzielenie informacji na temat dzisiejszej sytuacji biuletynu.

Analiza zawartości

Jak już wspomniano, „Z Zielonogórskiej Kniei” to biuletyn, którego zadaniem z założenia jest informowanie o działalności lokalnych władz PZŁ oraz podległych im struktur, czyli kół łowieckich. W związku z tym na zawartość poszczególnych numerów (biuletyn nigdy nie był podzielony na działy czy rubryki) składają się m.in. sprawozdania z działalności Zarządu Okręgowego PZŁ w Zielonej Górze oraz kalendaria pracy Zarządu Okręgu. Znaczną część każdego z numerów wypełniają korespondencje z poszczególnych kół łowieckich, w tym sprawozdania z działalności za dany okres. W związku z tym, że teksty te są wielotematyczne, nie zostały objęte analizą. Pominięte zostały także relacje z jubileuszy kół, ponieważ przybierały one formę sprawozdań z działalności w ciągu lat. Podstawę analizy stanowiły więc artykuły na tematy dotyczące łowiectwa, myślistwa i gospodarki leśnej, zarówno w skali ogólnopolskiej, jak i lokalnej²⁵.

Tabela 1

Kategorie tematyczne tekstów w biuletynie „Z Zielonogórskiej Kniei” w latach 2015–2023

Temat	Liczba artykułów
Kultura łowiecka, tradycje łowieckie	240
Polowania	104
Gospodarka leśna i łowiecka	85
Edukacja przyrodniczo-łowiecka	71
Strzelnictwo	28
Kynologia	24
Prawo łowieckie	16

Źródło: opracowanie własne

Analiza 22 numerów biuletynu wykazała, że pod względem liczby zamieszczonych tekstów najczęściej podejmowanym tematem były różne aspekty kultury łowieckiej i tradycji łowieckich. Poświęcono im aż 240 tekstów. Składają się na nie relacje z uroczystości hubertowskich na rozpoczęcie (jesienią) i zakończenie (w lutym) okresu polowań, organizowanych na skalę wojewódzką, powiatową lub przez

²⁵ Przyporządkowanie artykułów do konkretnych kategorii tematycznych w niektórych przypadkach było trudne ze względu na istotę zamieszczanych w nich informacji. Trudność ta pojawiała się wtedy, gdy artykuł stanowił np. relację z polowania, ale towarzyszące mu imprezy miały charakter kulturalny i/lub edukacyjny. Wówczas o przyporządkowaniu do kategorii tematycznej decydował temat nadrzędny.

poszczególne koła łowieckie. Zwykle „hubertusy” połączone są z mszą świętą, mają na celu podkreślenie kultu patrona myśliwych, świętego Huberta, a także promocję łowiectwa i integrację myśliwych z innymi lokalnymi środowiskami²⁶.

Do kategorii „kultura łowiecka, tradycje łowieckie” należały także artykuły, których tematem była muzyka myśliwska, np. relacje z kursów i warsztatów sygnalistyki myśliwskiej, czy prezentacja osiągnięć lokalnych grup sygnalistów²⁷. W kalendarz imprez cyklicznych wpisał się np. Festiwal Kultury Leśnej i Łowieckiej im. Eugeniusza Kruszelnickiego na terenie gminy Zbąszynek, którego nieodłącznym elementem jest konkurs sygnalistów myśliwskich²⁸. Również co roku, w sierpniu w Bytnicy odbywa się w Festiwal Kultury Łowieckiej, podczas którego swoje muzyczne umiejętności prezentują sygnaliści²⁹. Zamieszczano ponadto relacje z jubileuszy zespołów muzycznych, w których repertuarze znajdują się sygnały i muzyka myśliwska. Przykładem takiego jubileuszu było XX-lecie Zespołu „Lubuskie Fanfary” z Zielonej Góry (2017), uczestnika wielu festiwali muzyki myśliwskiej i zdobywcy wielu nagród i wyróżnień w tym zakresie³⁰.

Biuletyn to także źródło informacji o wystawach tematycznych, organizowanych dla mieszkańców miasta i regionu, promujących przyrodę lubuskich lasów i łowiectwo. Jako przykład można wymienić ekspozycję „Zwierzęta naszych lasów” w fotografii lubuskiego myśliwego Stanisława Gąsiorowskiego, zaprezentowaną w Centrum Przyrodniczym przy Centrum Nauki Keplera w Zielonej Górze. Jej realizatorem był Zielonogórski Okręg PZŁ. W Centrum Przyrodniczym miała też miejsce wystawa „Fauna i flora zielonogórskiej kniei”, nad którą czuwała Komisja Kultury Tradycji i Etyki Łowieckiej. Jej celem była promocja dorobku lubuskich myśliwych. Organizatorzy pragnęli wykazać, że łowiectwo jest elementem ochrony środowiska przyrodniczego, ponadto charakteryzuje się walorami kulturalno-obyczaj-

²⁶ Np. B. Skibiński, *Pierwsza w historii Msza Hubertowska w Zielonej Górze*, „ZZK” 2015, nr 36, s. 35; M. Jaśkowski, *Powiatowe Obchody Św. Huberta Powiatu Świebodzińskiego w Zbąszynku*, „ZZK” 2016, nr 39, s. 26–27; R. Król, M. Busz, *28 października 2017 roku w Nowogrodzie Bobrzańskim w kościele pw. św. Bartłomieja odbyła się I Msza Hubertowska Sygnalistów Myśliwskich*, „ZZK” 2017, nr 42, s. 16–17; L. Szewczyk, M. Busz, *Hubertus Ogólnopolski 20 października 2018 w Pułtusk*, „ZZK” 2018, nr 46, s. 8.

²⁷ Np. A. Brachmański, *Msza na 55 rogów*, „ZZK” 2016, nr 38, s. 8–9; K. Kadlec, *O początkach artystycznej muzyki łowieckiej*, „ZZK” 2019, nr 47, s. 40–41; K.M. Kadlec, *Lech Głowicki kompozytor pierwszej „Polskiej mszy myśliwskiej”*, „ZZK” 2019, nr 49, s. 42–43; J. Czerniak, *Maestro Krzysztof Marceli Kadlec*, „ZZK” 2023, nr 57, s. 40–41.

²⁸ Np. A. Rybicka, M. Jaśkowski, *Festiwal Kultury Leśnej i Łowieckiej im. Eugeniusza Kruszelnickiego*, „ZZK” 2017, nr 41, s. 4; J. Czerniak, *Festiwal Muzyki Myśliwskiej i Diczyny im. Eugeniusza Kruszelnickiego*, „ZZK” 2023, nr 56, s. 36–37.

²⁹ Np. M. Busz, J. Banaszek, *X Jubileuszowy Festiwal Kultury Łowieckiej w Bytnicy*, „ZZK” 2017, nr 41, s. 26; J. B., *XIII Festiwal Kultury Łowieckiej w Bytnicy*, „ZZK” 2021, nr 53, s. 14–15.

³⁰ Np. L. Szewczyk, *Muzyka myśliwska niematerialnym dziedzictwem kulturowym ludzkości UNESCO*, „ZZK” 2021, nr 53, s. 18–19; K. Polus, *Lubuskie Fanfary grają już 25 lat*, „ZZK” 2022, nr 55, s. 59; M. Pietraszkiewicz, *Festiwal Dolnych Łużyc*, „ZZK” 2023, nr 56, s. 38–39.

jowymi i pełni funkcje wychowawczo-edukacyjne. Dążeniem wystawy było ponadto wykazanie, że gospodarka łowiecka w żadnym stopniu nie prowadzi do zachwiania równowagi przyrodniczej i osobniczej w populacji zwierzyny, a wręcz przeciwnie — pomaga ją zachować³¹. Z kolei obchody 100-lecia Zjednoczonego Łowiectwa w Polsce uświetniły dwie wystawy zorganizowane w Żagańskim Pałacu Kultury: Pierwszej Krajowej Wystawie Trofeów Łowieckich towarzyszyła wystawa poświęcona historii łowiectwa w Polsce oraz literatury łowieckiej, stanowiącej część dziedzictwa kulturowego i narodowego Polaków³².

Do ważnych elementów kultury łowieckiej należały także relacjonowane w biuletynie bale na zakończenie sezonu, jednoczące środowisko i ludzi wokół wspólnych zainteresowań³³.

Lubuscy myśliwi, pośród wielu organizacji społecznych i zawodowych, związków, klubów i stowarzyszeń, idą co roku w Winobraniowym Korowodzie, odsłaniają „bachusiki”, czyli niewielkie figurki, przedstawiające mitologicznego boga winnej latorośli (od 2012 roku ufundowali i odsłanili już Huberticus, Sokolnicusa, Złotorofusa i Canishuberticus). W opinii redakcji biuletynu winobranie to doskonała okazja do tego, by promować hobby, jakim jest myślistwo³⁴.

Łowiectwo to także głęboko zakorzeniona w tradycji kultura kulinarna. Kuchnia myśliwska pozostaje nieodłącznym elementem tradycji myśliwskiej, a degustacja potraw cieszy się dużym zainteresowaniem. Stąd popularyzacja dzierzyny i sposobów jej przyrządzania była tematem wielu artykułów, także w postaci gotowych przepisów, mających częstokroć swe źródła w okresie staropolskim³⁵.

Zamieszczając artykuły z szeroko pojętej kultury łowieckiej, biuletyn przyczyniał się do podtrzymywania tradycji i rytuałów, charakterystycznych dla środowiska myśliwych oraz do propagowania wartości, jakie one ze sobą niosą.

Drugim pod względem liczebności tekstów tematem były polowania (104 teksty). Artykuły te dotyczyły działań podejmowanych przez poszczególne koła myśliwskie, jak i inicjatyw o charakterze integracyjnym, organizowanych dla myśliwych

³¹ Np. S. Gąsiorowski, *Wernisaż wystawy „Zwierzęta naszych lasów” kol. Stanisława Gąsiorowskiego*, „ZZK” 2017, nr 42, s. 33; M. Jaśkowski, *Centrum Przyrodnicze — cd. ekspozycji „Fauna i flora zielonogórskiej kniei”*, „ZZK” 2017, nr 41, s. 16; M. Bohdan, *Hubertus świebodziński i dwie wystawy*, „ZZK” 2017, nr 42, s. 38–39.

³² Np. Z. Rudkiewicz, J. Przybecki, *Krajowa Wystawa Łowiecka w Pałacu Książęcym w Żaganiu*, „ZZK” 2023, nr 57, s. 13–14; L. Szewczyk, *Krajowa Wystawa Łowiecka w 100-lecie Polskiego Związku Łowieckiego*, „ZZK” 2023, nr 57, s. 5–7.

³³ Np. J. Przybecki, *Bal na zakończenie sezonu*, „ZZK” 2017, nr 40, s. 4.

³⁴ Np. A. Brachmański, *Sokolnikus pilnuje konsulatu, a łowieckie fotografie zdobią młodzieżowy pub*, „ZZK” 2015, nr 36, s. 28–19; M. Busz, *Winobranie 2017*, „ZZK” 2017, nr 42, s. 4–5; H. Nadborski, *Zawody winobraniowe 2022*, „ZZK” 2022, nr 55, s. 14.

³⁵ Np. R. Majdecki, *Łowieckie kulinaria w Ochli*, „ZZK” 2018, nr 45, s. 16; JB, *Przepis łowczego na szynkę z dzika*, „ZZK” 2021, nr 52, s. 13.

z całego regionu oraz dla gości spoza niego. Warto wspomnieć o tych ostatnich i jako przykład wymienić odbywające się cyklicznie „Wielkie Łowy w Puszczy Żagańskiej”; w 2023 roku była to już dziewiąta edycja. Jest to dwudniowe święto myśliwych, którego scenariusz przewiduje w pierwszym dniu integracyjne polowania zbiorowe na terenie kilku obwodów łowieckich, a w dniu drugim — rozmaite wydarzenia, propagujące wśród społeczeństwa szeroko pojętą kulturotwórczą rolę łowiectwa. Łowy w 2023 roku wpisały się w obchody jubileuszu 100-lecia Zjednoczonego Łowiectwa w Polsce i towarzyszyła im Krajowa Wystawa Łowiecka. Wśród organizatorów Łowów znalazły się koła łowieckie, a partnerem strategicznym był Urząd Miasta Żagań. Wsparcie logistyczne zapewniają Żagański Pałac Książęcy, Polski Związek Łowiecki wraz z Lasami Państwowymi i Starostwo Powiatowe w Żaganiu. Partnerem medialnym jest biuletyn „Z Zielonogórskiej Kniei”. Cel wydarzenia to niezmiennie przybliżanie społeczeństwu idei łowiectwa oraz zagadnień związanych z kulturą, tradycją i uwarunkowaniami historycznymi w tym zakresie oraz promocja pozytywnego wizerunku polskiego myślistwa i myśliwego. Pierwszą część tekstów poświęconych łowom zazwyczaj więc wypełnia opis polowań, ze zwróceniem szczególnej uwagi na pokot, czyli odstrzeloną zwierzynę. Opisowi pokotu towarzyszy objaśnienie całej symboliki z nim związanej, której najważniejszym elementem jest oddanie czci pozyskanej zwierzynie poprzez ułożenie jej w specjalnym porządku oraz odegranie sygnałów łowieckich. Drugi dzień zwykle rozpoczyna się uroczystą mszą hubertowską, następnie uczestnicy łowów są świadkami wręczania odznaczeń łowieckich dla zasłużonych myśliwych, wystaw łowieckich, koncertów muzyki myśliwskiej, konkursów trofeów myśliwskich. Uczestnicy mają też do dyspozycji kiermasze z rękodziełem inspirowanym tematyką łowiecką. Istotnym aspektem łowów pozostaje edukacja łowiecka i przyrodniczo-leśna, skierowana do młodych i najmłodszych uczestników, realizowana przez myśliwych z Zielonogórskiego Okręgu PZŁ. Dzieci i młodzież uczestniczą w przygotowanych dla nich konkursach i warsztatach, których najważniejszym elementem jest zapoznanie się z bogactwem przyrodniczym kraju³⁶.

Do tej kategorii tematycznej należały też polowania wigilijne jako jedna z najstarszych tradycji polskiego łowiectwa, początek sezonu polowań na grubego zwierz³⁷. Artykuły o innych polowaniach, organizowanych na mniejszą skalę, zawierają

³⁶ Np. J. Przybecki, *O Wielkich Łowach w Puszczy Żagańskiej słów raz jeszcze kilka*, „ZZK” 2016, nr 37, s. 22–23; J. Górecka, J. Karwański, *VI Wielkie Łowy w Puszczy Żagańskiej*, „ZZK” 2019, nr 49, s. 28–31; J. Górecka-Karwańska, *VIII Wielkie Łowy w Puszczy Żagańskiej*, „ZZK” 2022, nr 55, s. 15–18; J. Górecka-Karwańska, *IX Wielkie Łowy w Puszczy Żagańskiej*, „ZZK” 2023, nr 57, s. 8–12.

³⁷ Np. L. Tyl, *Wigilijna tradycja*, „ZZK” 2018, nr 43, s. 6–7; R. Majdecki, *Bardzo stara tradycja — polowanie wigilijne*, „ZZK” 2018, nr 43, s. 8–9; tenże, *Polowanie wigilijne*, „ZZK” 2019, nr 47, s. 17.

często opisy przygód poszczególnych uczestników³⁸. Zamieszczano także teksty o polowaniach Dian³⁹.

Ważne miejsce wśród tematów podejmowanych na łamach biuletynu zajmowały zagadnienia związane z gospodarką leśną i łowiecką, w tym charakterystyka różnych gatunków zwierzyny oraz problematyka związana z ich wsiedlaniem do lasów⁴⁰. Sprawom tym poświęcono w sumie 85 artykułów. Pisano np. o ciekawych zachowaniach dzików i wilków, ale także o zagrożeniach, jakie mogą stanowić — te pierwsze dla upraw, drugie — dla zwierząt domowych⁴¹. W tym ostatnim kontekście warto wspomnieć o kilku artykułach, których tematem była współpraca z Lubuską Izbą Rolniczą w zakresie opracowywania zasad szacowania szkód w rolnictwie, powodowanych przez zwierzynę leśną i kryteriów wypłacania odszkodowań rolnikom⁴². W ostatnich latach z kolei, w związku z rozprzestrzenianiem się choroby afrykańskiego pomoru świń (ASF), zamieszczano artykuły dotyczące zasad bioasekuracji w ramach walki z tą chorobą oraz metod jej zwalczania, m.in. poprzez obniżenie zagęszczenia populacji dzików⁴³. Spośród innych działań na rzecz lasu i zwierzyny relacjonowano m.in. akcje sadzenia drzew, zbiorów żołądzy i kasztanów czy ratowanie młodych zwierząt, które utraciły matki, czy akcje dokarmiania zwierzyny w okresie zimowym⁴⁴.

Duża grupa materiałów — 71 artykułów dotyczy spotkań z dziećmi i młodzieżą szkolną, co świadczy o tym, że w kontaktach z najmłodszymi pokładano duże na-

³⁸ Np. J. Szukał, *Mój „Jeleń” w tym sezonie*, „ZZK” 2016, nr 37, s. 18; J. Dekier, *Wymodlony byk*, „ZZK” 2016, nr 37, s. 38–39; J. Ostrowski, *Medalowy jeleń byk*, „ZZK” 2018, nr 44, s. 8; J. Mielżyński, *Trzy spotkania z mylkusem*, „ZZK” 2019, nr 50, s. 35; *Pokot rzecz święta*, „ZZK” 2023, nr 57, s. 36.

³⁹ Np. J. Górecka, *Zielonogórska Diana 2016*, „ZZK” 2016, nr 39, s. 25; J. Górecka, *Zielonogórskie Diany polowały w KŁ „Św. Eustachy” w Gościszewicach*, „ZZK” 2018, nr 44, s. 28; Ł. K., *Polowanie Dian Okręgu Zielonogórskiego w Kole Łowieckim „Słonka” Zielona Góra*, „ZZK” 2022, nr 55, s. 39.

⁴⁰ Np. T. Pisarczyk, *Rok gęgawy*, „ZZK” 2018, nr 44, s. 10–11; K. Roślik, *Introdukcja bażanta — kolejne zasiedlanie łowiska KŁ „Piaś” Sulechów*, „ZZK” 2018, nr 44, s. 31; Darek, *Reintrodukcja kuropatwy w KŁ „Daniel” w Szprotawie*, „ZZK” 2022, nr 55, s. 40; M. Bohdan, *Ryś na ziemi świebodzińskiej*, „ZZK” 2023, nr 56, s. 51.

⁴¹ Np. J. Przybecki, *Wilki też wykonują plan?*, „ZZK” 2016, nr 37, s. 37; J. Karwański, *Miejski zuchwała*, „ZZK” 2016, nr 37, s. 40–41; Z. Rudkiewicz, *Z cyklu ciekawe zachowania zwierząt*, „ZZK” 2019, nr 47, s. 29; A. Przybylski, *Wilk i człowiek — tykające zagrożenie*, „ZZK” 2019, nr 47, s. 32–34.

⁴² Np. (brj), *Z rolnikami rozmowa pierwsza*, „ZZK” 2016, nr 37, s. 7; S. Gąsiorowski, *Szkody w uprawach rolnych*, „ZZK” 2017, nr 40, s. 13; *Spotkanie mediacyjne LIR*, „ZZK” 2021, nr 53, s. 9; K.S. Grochalski, *Arbitraż w szkodach łowieckich — krok w dobrą stronę*, „ZZK” 2021, nr 54, s. 24–25.

⁴³ Np. J. Mejnartowicz, *Czy grozi nam pomór afrykański świń?*, „ZZK” 2018, nr 44, s. 39; J. Banaszek, *ASF — program bioasekuracji*, „ZZK” 2019, nr 47, s. 24–25; M. Karkoszka, *Lubuska Grupa ASF. Przewodników z psami coraz więcej*, „ZZK” 2023, nr 56, s. 52.

⁴⁴ Np. J. Banaszek, *Posadziliśmy razem las*, „ZZK” 2021, nr 53, s. 13; B. Wilczyński, *Kasztanobranie*, „ZZK” 2021, nr 53, s. 35; tenże, *Od paśnika do paśnika*, „ZZK” 2021, nr 53, s. 34; Z. N., *Akcja żołądzy 2022 w KŁ „Jeleń” Czerwieńsk*, „ZZK” 2022, nr 55, s. 46.

dzieje, jeśli chodzi o edukację ekologiczną i łowiecko-leśną. Podczas spotkań, w zależności od ich charakteru, prowadzono prelekcje lub warsztaty, których celem było kształtowanie prawidłowych postaw wśród młodego pokolenia, ukierunkowanych na poszanowanie ojczystej przyrody i odpowiedzialności za środowisko, m.in. poprzez zachowanie czystości w lesie czy konieczność nadzorowania swojego psa podczas leśnych spacerów. Uczciwa i rzetelna edukacja łowiecka dawała ponadto możliwość propagowania gospodarki łowieckiej oraz kształtowania pozytywnego wizerunku myśliwego⁴⁵. Inne inicjatywy podejmowane przez myśliwych na rzecz dzieci to np. mikolajki czy spotkania z okazji Dnia Dziecka, będące też okazją do zaznajomienia uczestników z obyczajami myśliwskimi⁴⁶.

Jednym z ważniejszych tematów było również strzelnictwo (28 tekstów), omawiane najczęściej w kontekście bezpiecznego posługiwania się bronią myśliwską na polowaniach lub w kontekście zawodów strzelniczych, organizowanych dla łowców⁴⁷.

Artykuły z zakresu szeroko pojętej tematyki kynologicznej i okołokynologicznej (24 teksty) dotyczyły przeważnie udziału psów myśliwskich w wystawach, jak np. w cieszącej się długą już tradycją Zielonogórskiej Wystawie Psów Rasowych, w konkursach, w tym w Międzynarodowym Konkursie Pracy Posokowców i Tropowców, czy szkoleń organizowanych dla psów myśliwskich. Zamieszczano też charakterystyki ras psów myśliwskich oraz wspomnienia właścicieli psów⁴⁸.

W badanym okresie opublikowano 16 artykułów odnoszących się do prawa łowieckiego. Zawierały one komentarze do obowiązujących regulacji, dyskusje nad ich nowelizacją oraz informacje na temat zmian w prawie łowieckim⁴⁹.

⁴⁵ H. Mąka, *Polowanie — „barbarzyństwo” naszych czasów?*, „ZZK” 2017, nr 41, s. 28–19; R. Kałużny, *W trosce o nasz wizerunek*, „ZZK” 2019, nr 49, s. 45.

⁴⁶ Np. J.K., *Czego Jaś się nie nauczy, tego Jan nie będzie umiał*, „ZZK” 2015, nr 36, s. 22; B.W., *Myśliwi wśród dzieci*, „ZZK” 2016, nr 37, s. 19; J. Banaszek, *Myśliwy — leśnik w przedszkolu*, „ZZK” 2016, nr 37, s. 27; J. Górecka, *Edukacyjny sukces dzieci w „Ożywić Pola”*, „ZZK” 2016, nr 38, s. 42–43; R. Kokoszka, *Dzień Dziecka w lubuskiej kniei*, „ZZK” 2019, nr 48, s. 8.

⁴⁷ Np. J. Banaszek, *XX Mistrzostwa Okręgu w Strzelaniach Myśliwskich, Zielona Góra – Krutla’19 maja 2019*, „ZZK” 2019, nr 47, s. 17; N. Nadborski, *LII Mistrzostwa Polskiego Związku Łowieckiego w Strzelaniach Myśliwskich w Klasie Powszechnej*, „ZZK” 2019, nr 48, s. 13; M. Bohdan, *Nie igraj z bronią*, „ZZK” 2020, nr 50, s. 41.

⁴⁸ Np. A. Kloc, *Gończy polski*, „ZZK” 2018, nr 44, s. 12; J. Banaszek, *Międzynarodowa Wystawa Psów*, „ZZK” 2021, nr 54, s. 17; I. Andrzejewska, *Po raz piętnasty czworonogi prezentowały się w Bytnicy...*, „ZZK” 2023, nr 56, s. 23–25; G. Maciąg, I. Andrzejewska, *Międzynarodowy Dzień Psa i konsultacje tropowe (26.08.2023)*, „ZZK” 2023, nr 57, s. 38.

⁴⁹ Np. A. Opala, *Czy sądy łowieckie są potrzebne?*, „ZZK” 2016, nr 38, s. 26; P. Brzozowski, *Zmiany w prawie łowieckim od 1.04.2018*, „ZZK” 2018, nr 55, s. 18–19; *Minister środowiska zatwierdził Statut Polskiego Związku Łowieckiego*, „ZZK” 2019, nr 47, s. 6; *Kary za niewykonanie odstrzału sanitarnego*, „ZZK” 2021, nr 52, s. 33; M. Kościelniak-Marszał, *Istotne zmiany w prawie łowieckim*, „ZZK” 2022, nr 55, s. 11.

Uzupełniając powyższą analizę, można dodać, że wśród pozostałych, rzadziej podejmowanych tematów były m.in. plany łowieckie w odniesieniu do wieloletnich planów hodowlanych zwierzyny leśnej, zadania, jakie stoją przed łowiectwem w skali ogólnopolskiej i lokalnej, kreowanie korzystnego wizerunku polskiego łowiectwa, nawiązywanie pozytywnych relacji z organizacjami samorządowymi i odbudowywanie bliskich relacji pomiędzy władzami okręgowymi PZŁ a kołami łowieckimi.

Podsumowanie

Biuletyn „Z Zielonogórskiej Kniei” jest pismem regionalnym, toteż prezentuje na łamach przede wszystkim wszelkie przejawy aktywności lubuskich myśliwych, w tym kalendarium i sprawozdania z prac tutejszych struktur związkowych. Spełnia tym samym funkcję informacyjną, a także w zakresie komunikacji i integracji środowiska, jako platforma wymiany doświadczeń i opinii między myśliwymi oraz sympatykami łowiectwa. Promując wartości i tradycje łowieckie, takie jak zwyczaje i obyczaje związane z polowaniami, sygnalistykę, sylwetki znanych myśliwych i ich wspomnienia — sprzyja kształtowaniu tożsamości, budowaniu wspólnoty i wzmacnia poczucie przynależności do niej.

Z kolei funkcja edukacyjna biuletynu wynika z faktu, że przekazuje wiedzę m.in. na temat biologii zwierząt łownych, etyki i kultury łowieckiej, zasad gospodarki łowieckiej, przepisów prawnych dotyczących polowań i ochrony przyrody, a także bezpieczeństwa podczas polowań.

Tematyka pisma zdaje się dowodzić, że łowiectwo obejmuje wiele różnych zagadnień i kierunków działalności. Redakcji chodziło o to, by treści zamieszczane na łamach pisma były przydatne myśliwym, stażystom i sympatykom łowiectwa, żeby poprzez nie docierały do przedstawicieli różnych społeczności lokalnych w obwodach dzierżawionych przez koła łowieckie Zielonogórskiego Okręgu PZŁ.

Wydaje się, że dominacja tematów z zakresu kultury łowieckiej wynika z chęci świadomego kształtowania wizerunku łowiectwa, podkreślenia, że współcześni myśliwi dziedziczą dawne tradycje polskiego łowiectwa, aktywnie angażują się w działania z zakresu gospodarki łowieckiej, dbając o środowisko przyrodnicze i zwierzynę, po to, by je zachować dla przyszłych pokoleń. Zamieszczane na łamach biuletynu artykuły mają na celu walkę ze stereotypami dotyczącymi myśliwych i myślistwa, pokazywanie tego hobby nie tylko od strony polowań, ale także kultury oraz ochrony i hodowli zwierzyny. Redakcja stara się przybliżyć społeczeństwu autentyczną działalność myśliwych również poprzez podkreślanie ich obecności podczas prawie wszystkich lokalnych wydarzeń związanych z promocją regionu.

Bibliografia (wybór)

- Bohdan M., *Uwagi male do historii łowiectwa zielonogórskiego*, „Z Zielonogórskiej Kniei” 2019, nr 47.
- Brachmański A., *By czas nie zatarł i niepamięć*, „Z Zielonogórskiej Kniei” 2016, nr 38.
- Kałużny R., *W trosce o nasz wizerunek*, „Z Zielonogórskiej Kniei” 2019, nr 49.
- Kościelniak-Marszał M., *Istotne zmiany w prawie łowieckim*, „Z Zielonogórskiej Kniei” 2022, nr 55.
- Mąka H., *Polowanie — „barbarzyństwo” naszych czasów?*, „Z Zielonogórskiej Kniei” 2017, nr 41.
- Mielnikiewicz K., *Galicyski „Łowiec” był pierwszy*, http://www.kulturalowiecka.pl/artykuly_prasowe/lowiec.pdf.
- Mielnikiewicz K., *Literatura i prasa łowiecka*, <http://www.kulturalowiecka.pl/literatura.html>.
- Mielżyński J., *Powstanie Okręgu Zielonogórskiego Polskiego Związku Łowieckiego*, „Studia Zielonogórskie” 2013, t. 19.
- Rudziński M., *Historia polskiej prasy łowieckiej*, „Łowiec Polski” 1961, nr 12; nr 15.
- Redaktorzy regionalnej prasy łowieckiej i członkowie Komisji Kultury NRL w Cempiniu*, http://www.kulturalowiecka.pl/wyklady/Wyklad_Czasopisma_lokalne.pdf.
- Skibiński B., *Jubileusz Polskiego Związku Łowieckiego i jego działalność w województwie lubuskim jako element regionalnej tożsamości*, „Ziemia Lubuska” 2016, [t. 2].
- Strzyżewski W., Przybecki J., *Sztandary kół łowieckich okręgu zielonogórskiego. Geneza, symbolika, ceremoniał*, Zielona Góra 2020.
- Szewczyk L., *Muzyka myśliwska niematerialnym dziedzictwem kulturowym ludzkości UNESCO*, „Z Zielonogórskiej Kniei” 2021, nr 53.
- Szewczyk L., *Nowinki Myśliwskie i Gazeta Myśliwska odnalezione!*, „Z Zielonogórskiej Kniei” 2012, nr 33.
- Szewczyk L., *Polskie czasopisma łowieckie przed rokiem 1945*, „Z Zielonogórskiej Kniei” 2012, nr 32.
- Szewczyk L., *Polskie czasopisma łowieckie*, „Kultura Łowiecka” 2012, nr 64.